

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ГРАНАТНИКА ЗВИЧАЙНОГО

Авад А.А.Дж.А., Король В.В.

Національний фармацевтичний університет, м.Харків, Україна

Вступ. Гранатник звичайний (*Punica granatum* лат. *Punicus* від *Phoenicia* — Фінікія, батьківщини гранатника; лат. *granatum* — похідне від *granum* — зерно) — дерево або кущ до 5 м заввишки, із роду Гранат (*Granatum*) родини Плакунові (*Lythraceae*). Гранатове дерево походить із Закавказзя, Малої та Середньої Азії. В Україні (у Південному Криму) розводять як плодovu та декоративну рослину. Росте на сухих щербенистих каменистих схилах передгір'їв, піщаних ґрунтах, у гірських лісах. Має добре розвинену кореневу систему, гілки кутасті, часто — колючі. Листки супротивні, коротко черешкові, шкірясті, цілокраї, видовжено-ланцетні. Квітки правильні, поодинокі або в пучках, яскраво-червоні, рідко — білі або жовтуваті, 2–3 см у діаметрі. Плоди несправжні, ягодоподібні, до 8 (18) см у діаметрі, вкриті щільною шкіркою, всередині — 1000–2000 насінин із соковитим зовнішнім шаром. На смак достиглі плоди солодкі, насичені глюкозою, фруктозою та багатьма вітамінами. Недоспійлий плід має терпкий, кислий смак, зернинки забарвлені в блідо-рожевий або білий колір. Після тривалого утримання граната в несприятливих умовах або внаслідок скисання плоду верхня шкірка чорніє, а зернини стають коричневими, м'якшають, набувають неприємного запаху, починають бродити. Цвіте у травні. Плоди досягають у вересні–жовтні. Як лікарську сировину у гранатника використовують кору стебла, гілок і коренів.

Мета дослідження. Класифікація даних про хімічні, фізичні та фармакологічні показники граната та подальше його використання у медичних цілях.

Матеріали та методи. Пошук інформації, наукових публікацій, щодо розповсюдження, хімічного складу та біологічної дії гранатника звичайного.

Отримані результати. Кора гранатнику містить алкалоїди: ізопелетьерин, метилізопелетьерин, псевдопелетьерин, пелетьерин (у сумі до 2%), фенолкарбонові кислоти: галову, елагову та їх похідні, дубильні речовини (15–32%), тритерпеноїди: урсолову, бетулінову кислоти, фриделін; стероїди: β -ситостерин, смоли; вуглеводи: крохмаль, маніт (0,5–1,9%), сорбіт (до 1%). Шкірка плодів гранатнику містить дубильні речовини (20–28%), урсолову кислоту (0,6%). У соку плодів є цукри (до 2%), органічні кислоти: лимонна та яблучна (6–10%); антоціани: дельфінідин, мальвідин, пеонідин; дубильні речовини, макро- та мікроелементи (залізо, калій, кальцій, фосфор), вітаміни С, В1, В6, РР. Квітки містять антоціан пуніцин. Насіння гранатнику містять жирну олію (до 17%), до її складу входять пуніцинова кислота, вуглеводи.

Кора гранатника та її препарати (пелетьерин) виявляють глистогінну дію та використовуються проти стрічкових гельмінтів. Специфічна протигельмінтна активність зумовлена ізопелетьерином і метилізопелетьерином, псевдопелетьерин такої дії не має. Шкірка плодів є сировиною для виробництва медичного таніну, її настій використовується в народній медицині, виявляє

в'яжучу дію при шлунково-кишкових розладах, є антисептиком при захворюваннях горла. Свіжі плоди або сік з них виявляють протицинготну активність, збуджують апетит, регулюють діяльність шлунково – кишкового тракту, є добрим кровотворним і загальнозміцнювальним засобом. Також гранат застосовують для поліпшення матково - плацентарного кровотоку, підтримки «здорового» тону мати, розвитку нервової трубки плода. У післяпологовий період гранат сприяє збільшенню вироблення молозива і грудного молока, що особливо важливо для осіб, які страждають гіпогалактией. Плоди гранатника є джерелом отримання лимонної кислоти.

Незважаючи на всі позитивні якості, в окремих випадках гранатник може завдати шкоди людині.

Існують деякі протипоказання до його вживання:

1. Загострення хронічних захворювань травного тракту (виразкова хвороба, гастрит, ентерит і т.п.). Фрукт підвищує секрецію соляної кислоти, а також сам викликає подразнення слизових оболонок, що може погіршити перебіг запальних патологій.

2. Запори. Гранат багатий на дубильні речовини, що гальмують моторику травного тракту і підвищують щільність калових мас.

3. Індивідуальна підвищена чутливість (алергія).

Крім того, рекомендується після кожного вживання граната пити невеликий обсяг води (100-200 мл) або прополоскати рот. Систематичний вплив фрукта на компоненти ротової порожнини може викликати руйнування зубної емалі і розвитку карієсу.

Таким чином, слід грамотно ставитися до вживання граната, ретельно враховувати спектр протипоказань і можливих побічних реакцій.

Висновки. Так усі наведені вище переваги у складі гранату та досвід його використання у медицині і кулінарії надають перспективи щодо його подальшого вивчення та можливості розробки на його основі лікарських засобів і БАДів, що матимуть позитивний вплив на шлунково - кишковий тракт, процеси кровотворення, апетит, виявляють специфічну протигельмінтну, протицинготну активність. Гранат можна вживати під час вагітності. Він корисний для повноцінного розвитку плоду в утробі матері.

Список літератури

1. Растительные ресурсы СССР: Цветковые растения, их химический состав, использование; Семейства Hydrangeaceae-Naloragaceae — Л., 1987

2. Фармацевтична енциклопедія / 3-тє вид., переробл. і доповн. – К.: «МОРІОН», 2016 – 1952 с.

3. Електронний ресурс: <https://cash-flow.com.ua/roslina-granat-granatove-derevo-opis-vidi-viroshhuvannya-doglyad-ta-rozmnozheniya/>

4. Електронний ресурс: https://www.researchgate.net/publication/284914411_Pomegranate_Punica_granatum_-_Overview